

Panamapapirene, skatteparadis og skatteunndragelse

Panamapapirene, skatteparadis og skatteunndragelse	2
Hva har skjedd hittil?.....	2
Utviklingspolitikken	2
Land-for-landrapportering	3
Oljefondets investering i skatteparadis	4
Hva skjer nå?	4
Skatteforhandlinger	4
Profitt på velferd	5
Oljefondet og finansmarkedet	5
SVs forslag til hva Stortinget bør vedta framover:	5

Panamapapirene, skatteparadis og skatteunndragelse

Avsløringene av de såkalte «Panama papers» gir et innblikk i omfanget av skatteunngåelse, skatteunndragelse og hemmelighold som advokatfirmaer, banker o.l. bistår selskaper, milliardærer og politikere i å skjule sine formuer og unngå å betale skatten sin. Disse avsløringene kommer kun fra ett enkelt advokatfirma. Det betyr at det vi ser nå er toppen av isfjellet.

Selskaper og personers kan lovlig bruke skatteparadis og kompliserte selskapsstrukturer kan på grunn av smutthull og dårlig koordinasjon mellom internasjonale skattesystemer. Likevel gir hemmeligholdet og skandalesakene de siste årene et inntrykk av at skatteparadiser blant annet brukes til å gjøre ulovlige ting, som sponing av narkotikahandel, våpensalg, terrorisme, skatteunndragelse eller lignende. Ofte er det svært ressurskrevende for skattemyndigheter å avgjøre hva som er lovlig og hva som kun er moralsk forkastelig. Begge deler undergraver velferdsstaters bærekraft, både i rike land og utviklingsland, og er en trussel mot demokratiet.

Dette notatet gir en oversikt over hvilke forslag som har vært foreslått i Stortinget denne perioden, hvilke prosesser som går i Stortinget fremover der Stortinget kan legge inn en innsats mot bruken av skatteparadis og konkrete forslag SV vil fremme framover.

Hva har skjedd hittil?

SV har fremmet flere forslag tidligere mot bruken av skatteparadis og skatteunndragelse. I utviklingspolitikken er de andre partiene gjennomgående mer positive til land-for-landrapportering enn de er i eierskapspolitikken og forvaltningen av Oljefondet. Bare Senterpartiet, Venstre og MDG støtter at oljefondet ikke skal benytte seg av skatteparadis. SV står alene om forslag om å trekke alle statseide norske selskap og fond ut av skatteparadis. [Fremskrittspartiet på sin side mener skatteparadiser skaper sunn konkurranse.](#)

Utviklingspolitikken

Forslag fra behandlingen av menneskerettighetsmeldinga 2014:

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at helt konkret bør regjeringen arbeide for å utvikle konkrete internasjonale og nasjonale instrumenter og standarder for å begrense internasjonal kapitalflukt og skatteunndragelse, slik som

- at en utvidet land-for-land-rapportering for alle bransjer iverksettes med det første,
- at et offentlig register over reelt eierskap for alle selskaper med virksomhet eller eierskap i Norge blir opprettet,
- at utviklingspolitikken rettes inn mot å styrke utviklingslands evne til å avdekke skattejuks, for eksempel gjennom å styrke programmet «skatt for utvikling»,

- at ingen norske statseide selskaper eller fond skal bruke skatteparadis eller hemmeligholdsjurisdiksjoner (f.eks Norfund, SPU, Statoil, Telenor etc.), og
- at alle offentlige innkjøpere skal kunne velge bort leverandører som ikke er åpne om eierforhold, selskapsstrukturer og land-for-land-rapporteringsdata.

Merknad fra SV i behandlingen av Statsbudsjettet 2015:

Dette medlem viser til at fattigdomsbekjempelse også er et spørsmål om fordeling innad i land. Etter hvert som økonomien vokser, øker behov for fordeling fordi samfunn med små forskjeller er gode samfunn. Sosialistisk Venstreparti ønsker å styrke satsningen på rettferdig fordeling i utviklingspolitikken. Det er kritisk at en satsing på jobbskapende vekst, slik regjeringen legger opp til, har som underliggende mål å endre samfunnets maktstrukturer. Arbeidsplassene som skapes må være gode, med trygge arbeidsforhold, rett til organisering og demokratisk deltagelse. Handelen som promoteres må være etisk og ansvarlig. Investeringer og næringsutvikling må følges av en videreføring av arbeidet mot ulovlig kapitalflukt og skatteparadiser i mye større grad enn det regjeringen legger opp til i sitt forslag til statsbudsjett.

Forslag fra hele Utenriks- og forsvarskomiteen til Stortingsmelding om næringsliv og bistand, 2015:

Komiteen vil understreke at norsk utviklingspolitikk må bidra til økt finansiell åpenhet og hindre at næringsinvesteringer fra Norge bidrar til skatteunndragelser eller korrupsjon. Her er land-for-land-rapporteringer og det forventede eierskapsregisteret viktige verktøy, dersom de implementeres med åpenhet.

Komiteen ber regjeringen sikre at den varslede utvidede land-for-land-rapporteringen etter regnskapsloven og innføringen av et norsk eierskapsregister ivaretar slik åpenhet.

Forslag fra Statsbudsjettet 2016, hele Utenriks- og forsvarskomiteen:

Komiteen deler det syn at man fra norsk side må bruke sin innflytelse til å sikre at bankene (*det refereres til WB og regionale utviklingsbanker*) i større grad vektlegger inkluderende og jobbskapende vekst, klima, likestilling og anti-korrupsjon. Komiteen er enig i at Norge må arbeide for at utviklingsbankene legger økt vekt på utdanning, utvikling av privat sektor og jobbskaping, samt arbeid mot ulovlig kapitalflyt og skatteunndragelser.

Land-for-landrapportering

Forslag fra behandlingen av lovsaker på skatter, avgifter og toll – Statsbudsjettet 2014 (Innst. 4 L 2013-2014). Forslag fra AP, SV og SP:

«Stortinget ber regjeringen utrede utvidelse av loven om land-for-land rapportering slik at de berørte selskapene også må rapportere på sin virksomhet i land hvor de har støttefunksjoner, herunder skatteparadis, og legge fram et forslag om dette senest i forbindelse med fremleggelsen av revidert nasjonalbudsjett for 2014.» «Stortinget ber regjeringen utrede om formålet med loven om land-for-land rapportering skal utvides til

også å omfatte skatteunndragelse, og legge fram forslag for Stortinget senest i forbindelse med fremleggelsen av revidert nasjonalbudsjett for 2014.»

Det borgerlige flertallet, ønsket kun å se på skattetilpasning, ikke skatteunndragelse¹.

Oljefondets investering i skatteparadis

Forslag fra Stortingets behandling av forvaltningen av Statens Pensjonsfond, våren 2015:

Forslag støttet av SV, V, MDG og SP:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med tiltak for å sikre at Statens pensjonsfond utland ikke benytter seg av skatteparadis i sin virksomhet.»

«Stortinget ber regjeringen inkludere en evaluering av Statens pensjonsfond utlands skatteetiske praksis i den årlige Stortingsmeldingen om forvaltningen av Statens pensjonsfond, herunder oppfyllelse av forventninger som angitt i Forventningsdokumentet til skatt og åpenhet, resultat av iverksettelse av Beredningsplanen ved skatteunndragelser, skatteetisk begrunnelse for alle opprettelser av datterselskap, omdømmerisiko ved investeringer i skatteparadis og investorrisiko ved investeringer i skatteparadis.»

Forslag støttet av SV, V og MDG:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide forventningsdokument for Statens pensjonsfond utland på områdene finansiell åpenhet og land for land-rapportering.»

Hva skjer nå?

Stortinget har store muligheter til å ta kampen mot skatteparadis allerede denne våren. Flere saker er allerede til behandling. Andre saker kommer i løpet av våren. De partiene som genuint er opptatt av velferdsstatens bærekraft og at alle skal betale sin rettmessige andel i skatt, må ta konsekvensen av sine standpunkter i sakene som kommer.

Skatteforhandlinger

Hovedgrunnen til at skattereformen ble satt i gang av den rødgrønne regjeringen var å bekjempe transnasjonale selskapers overskuddsflytting og hvordan internasjonal skattekonkurransen undergraver skatteinngangen til Norge.

¹ Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til budsjettforliket mellom disse partiene og til at regjeringen bes om å sikre at det i regelverket om land-for-land rapportering innarbeides mål om å synliggjøre uønsket skattetilpasning.

Utover en god fordelingsprofil har kamp mot skatteparadiser og hemmelighold vært blant SVs hovedsaker i skatteforhandlingene. Her må Stortinget være harde og konkrete. Gjennomgang av skatteadvokaters taushetsplikt, utvidet land-for-land-rapportering for alle sektorer og et åpent, utfyllende aksjonærregister så norske kommuner kan velge bort selskaper som bruker skatteparadis er blant tiltakene SV tar kampen for. Se flere av SVs konkrete tiltak lenger ned i dokumentet.

Profitt på velferd

En betydelig andel av de større kommersielle selskapene som leverer velferdstjenester i Norge, eies fra skatteparadiser eller land ofte brukt i overskuddsflytting. Eksempler er Sonans og Boenheten som selger tjenester innen utdanning, barnevern og til NAV. Begge eies av Procuritas Capital, som er registrert på skatteparadiset Guernsey. Barnehagetjenesten Espira er et annet eksempel. SV har fremmet et eget forslag om en gjennomgang av profitt i velferden med mål om å sikre at skattepengene tiltenkt velferd går til velferd. En ting er om det tas ut profitt og utbytte fra velferden. Det blir enda verre om eierne ikke skatter av utbyttene sine fra norsk velferd.

Oljefondet og finansmarkedet

I dag har Oljefondet cirka 145 milliarder kroner i skatteparadiser, og hele oljefondets eiendomsportefølje er registrert i skatteparadisene Luxemburg og Delaware.

Hver vår går Stortinget gjennom forvaltningen av Statens pensjonsfond utland (Oljefondet). I fjor stemte kun SV, Venstre, SP og MDG for at oljefondet ikke skal benytte seg av skatteparadis. Det blir hyklersk når AP og Krf skjeller ut DnB for å bruke skatteparadis, mens de syns det er greit Oljefondet gjør det samme med Norges sparepenger. Her må Norge rydde i eget hus.

I tillegg går Stortinget gjennom reguleringen av finansmarkedene hver vår. Finanstilsynet må settes i stand til å overvåke og slå ned på banker og finansinstitusjoner som opererer i Norge som bruker, tilbyr og legger til rette for bruk av skatteparadis for skatteunndragelse.

SVs forslag til hva Stortinget bør vedta framover:

1. At alle statseide selskaper og fond trekkes ut av skatteparadis, for eksempel oljefondet, Norfund, Statoil og Telenor.
2. At selskapsadvokaters taushetsplikt begrenses i spørsmål om bevisst skatteunndragelse.
3. Åpenhetskrav om skatteopplysninger i aksjonærregisteret.
4. At Norge ikke inngår i handelsavtaler med land som hindrer arbeidet mot kapitalflukt.
5. Nye anbudsregler som gjør det mulig for alle offentlige innkjøpere å velge bort leverandører som ikke er åpne om eierforhold og skatteparadis.

6. Land-for-land-rapportering innen alle bransjer.
7. Styrke Økokrim og Skatteetaten i sitt arbeid mot internasjonal skatteunndragelse og overskuddsflytting.
8. Sette Finanstilsynet i stand til å overvåke og slå ned på banker og finansinstitusjoner som opererer i Norge som bruker, tilbyr og legger til rette for bruk av skatteparadis for skatteunndragelse.
9. Videre bør utvalget se på endringer i krav for innrapportering, særlig forklaring av målet bak forskjellige transaksjoner.
10. La skatteetaten kreve inn utestående skatt fra andre enheter i samme konsern ved oppløsning.
11. Innføre en åpenhetsgaranti for selskaper som opererer i Norge i møte med skattemyndigheter i Norge og andre land de opererer i. Særlig på norsk kontinentalsokkel og ved offentlige innkjøp av varer og tjenester er en slik åpenhetsgaranti er hensiktsmessig.
12. Utrede innføring av informasjonsplikt på eierskap av derivater.
13. Utrede avgrensning på av skjerming mot utbytteskatt i kompliserte selskapsstrukturer.
14. Skattlegge lån fra selskap til personlig aksjonær som utbytte.
15. Utvide rentefradragsbegrensingsregelen til å gjelde eksterne renter i tillegg til renter til nærstående aktører. Rentefradragsbegrensningen settes til 45 % av EBIT.
16. Innføre kildeskatt på renter, royalty og leiebetalinger.
17. Ta bareboat-leie ut av rederiskatteordningen.
18. Utrede fradragsbegrensninger på fradrag for royalty. Et slikt system bør baseres på antatte markedspriser for å forhindre villedende internprising.
19. Gjennomgang av alternativer til armlengdeprinsippet ved internprising der reelle markedspriser ikke kan enkelt observeres i åpne markeder.
20. Gjennomgang av utflyttingsreglene med mål om umiddelbart oppgjør ved utflytting fra Norge, gitt hva som er mulig innenfor EØS-avtalens forpliktelser.
21. Lovfeste den ulovfestede omgåelsesregel, med rask innføring etter at forslaget har vært på høring.
22. Utredning av beskatning av digitale salg av immaterielle tjenester i Norge fra andre land, der selskapet opererer fra et lavskatteland.
23. Komiteen ber regjeringen innføre plikt til å opplyse om utenlandsk eierskap i selvangivelsen.
24. Aktivt følge opp, støtte opp om og ligge i front ved implementering av EU-Kommisjonens arbeid med en «Common Consolidated Corporate Tax Base» i EØS-området.
25. Utrede en omsetningsbasert minimumsskatt for multinasjonale selskap med stor omsetning og salgsvolum i Norge, men med unaturlig lave skattegrunnlag. Den høyeste skatten av den omsetningsbaserte minimumsskatten og vanlig selskapskatt vil være den gjeldende i hvert enkelt tilfelle.